

LLWYDDO'N
LLEOL 2050

YMGARTREFU
YN ARFOR

ARFOR
CREU GWAITH - CEFNOGI'R IAITH

Ariennir gan
Lywodraeth Cymru
Funded by
Welsh Government

BETH YW ARFOR?

Sefydlwyd ARFOR yn wreiddiol yn 2019 fel prosiect i weithio o blaid y Gymraeg yng nghadarnleoedd yr iaith yng ngogledd a gorllewin Cymru. Nod y cynllun yw sicrhau bod ffyniant a buddsoddiad economaidd yn helpu i rymuso cymunedau lle mae canrannau uchel o siaradwyr Cymraeg.

Dechreuwyd ARFOR 1 yn 2019 yn dilyn y cytundeb cyllideb rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru. Gwelodd cam cyntaf y prosiect fuddsoddiad o £2 filiwn yn cael ei ddarparu i Gynghorau Sir Gâr, Ceredigion, Gwynedd ac Ynys Môn.

Nod y rhaglen oedd dechrau edrych ar ymyraethau economaidd yng nghadarnleoedd y Gymraeg drwy ariannu prosiectau arloesol oedd yn hybu ffyniant yn yr ardaloedd hyn. Darparwyd cymorth ariannol i gefnogi busnesau a sefydliadau, rhoddwyd cefnogaeth mentora i bobl ifanc drwy Llwyddo'n Lleol 2050, rhoddwyd cymorth ariannol i fusnesau allu prynu offer newydd a chefnogwyd grwpiau i sefydlu mentrau cymdeithasol gyda'r nod o warchod eu hadnoddau lleol allweddol.

Derbyniodd 154 o fusnesau gymorth drwy'r rhaglen, crëwyd 238 o swyddi llawn amser ac 89 o swyddi rhan amser gyda 226 o swyddi pellach yn cael eu gwarchod o fewn y rhanbarth o ganlyniad i'r rhaglen yn y cyfnod hyd at fis Mawrth 2021.

Yn dilyn llwyddiant rhan gyntaf y prosiect, ac fel rhan o'r Cytundeb Cydweithio rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru, cyhoeddwyd ym mis Hydref 2022 y byddai rhaglen ARFOR yn derbyn buddsoddiad pellach o £11 miliwn tan ddiwedd mis Mawrth 2025. Roedd sefydlu ARFOR 2 yn cynrychioli ehangu sylweddol ar y prosiect gwreiddiol, gyda'r nod o barhau â'r gwaith dysgu ac arloesi oedd wrth wraidd y cymal cyntaf.

Yn greiddiol i'r gwaith mae 4 amcan strategol:

1. **Creu cyfleoedd** i bobl a theuluoedd ifanc o dan 35 mlwydd oed i aros neu ddychwelyd i'w cymunedau cynhenid, gan eu cefnogi i lwyddo yn eu hardaloedd lleol drwy ddilyn mentrau newydd a datblygu gyrfaedd iddynt gael sicrhau bywoliaeth sy'n cyd-fynd â'u huchelgeisiau.
2. **Creu cymunedau mentrus** o fewn rhanbarth ARFOR drwy gefnogi mentrau busnes a chymunedol sy'n ceisio cadw a chynyddu cyfoeth lleol gan eu hysgogi i fanteisio ar adnoddau, hunaniaeth a nodweddion unigryw eu hardaloedd lleol er mwyn gwneud hyn.
3. **Cynyddu'r budd a geir o weithgarwch** y prosiect drwy sicrhau cydweithio cyson a pharhaus. Yn greiddiol i hyn mae'r egwyddorion o ddysgu drwy wneud ac o rannu arferion da o fewn cymunedau gan ehangu ac ymledu'r arferion hyn i ardaloedd eraill tra hefyd yn sicrhau bod unrhyw ymyraethau'n cael eu teilwra ar gyfer amgylchiadau lleol.
4. **Cryfhau hunaniaeth cymunedau** sydd â dwysedd uchel o siaradwyr Cymraeg o ran canran drwy gefnogi, hybu a hyrwyddo defnydd a gwelededd y Gymraeg yn yr ardaloedd hyn. Elfen hanfodol o hyn yw pwysleisio balchder bro, naws am le a theyrngarwch lleol mewn cymunedau unigol tra hefyd yn helpu i ddangos y nodweddion, yr amodau a'r ffactorau sy'n gyffredin i'r rhanbarth cyfan.

Mae rhaglen ARFOR wedi ei rhannu'n 5 ffrwd gwaith sy'n cael eu cyflenwi gan ddarparwyr unigol drwy gytundeb.

Mae pob ffrwd yn canolbwyntio ar elfen wahanol o wireddu amcanion strategol ARFOR ac yn cynrychioli rhaglenni gwaith ag iddynt ffocws unigol ar ymyraethau penodol i gyflawni hyn:

- 1 **LLWYDDO'N LLEOL:** Gweithio i godi ymwybyddiaeth o'r cyfleoedd sy'n bodoli yn ardal ARFOR a helpu i ddatblygu sgiliau pobl ifanc yno.
- 2 **CYMUNEDAU MENTRUS:** Cronfa i'r Cynghorau Sir allu buddsoddi'n uniongyrchol i sicrhau twf economaidd a bod cyfalaf yn aros a chylchredeg o fewn yr ardal leol.
- 3 **CRONFA HER:** Rhaglen grantiau sy'n caniatáu i sefydliadau, busnesau a grwpiau o unigolion ddod ynghyd i ddatrys rhai o'r heriau maen nhw'n eu hwynebu'n lleol.
- 4 **BWRLWM:** Ffrwd hyrwyddo gweithgarwch ARFOR. Gweithio i hysbysu'r cyhoedd am yr hyn sy'n cael ei gyflawni fel rhan o'r rhaglen ac archwilio rhai o'i syniadau craidd.
- 5 **MONITRO, GWERTHUSO A DYSGU:** Darparu adolygiadau o'r rhaglen yn ei chyfanrwydd ar ffurf adroddiadau, gweithio i ddatblygu seiliau academaidd a pholisi cyhoeddus y cynllun.

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith Llwyddo'n Lleol. Am fwy o wybodaeth ynghylch rhaglen ARFOR a'r gwaith sydd wedi ei gyflawni hyd yma yn rhan o'r prosiect, gallwch ddysgu mwy drwy ddilyn y dolenni isod:

→
→
→

GWYBODAETH GYFFREDINOL

TAI

Yr ystyriaeth bennaf wrth feddwl am symud i rywle newydd yw dod o hyd i rywle i fyw. Yma cewch wybodaeth am y cymorth sy'n berthnasol ar draws Cymru gyfan i'ch helpu chi gael tŷ.

Cymorth i brynu tŷ

Mae'r **dudalen tai ar wefan Llywodraeth Cymru** yn ffynhonnell ddefnyddiol iawn ar gyfer gwybodaeth am dai a chartrefi yng Nghymru. Yno gallwch ganfod y cymorth sydd ar gael i brynu a rhentu tai, a gwirio os ydych yn bodloni'r meini prawf ar gyfer y rhaglenni hyn. Wrth i chi ystyried eich cynlluniau i symud i ARFOR, mae'n werth edrych ar y gwahanol gyfleoedd sydd ar gael a'r cymorth yr ydych yn gymwys i'w dderbyn i chi gael deall pa opsiynau sydd ar gael i chi.

Mae rhaglenni **Cymorth i brynu cartref** Llywodraeth Cymru yn cynnig sawl rhaglen er mwyn cynorthwyo unigolion a theuluoedd i brynu cartref. Drwy'r rhaglenni hyn mae'r llywodraeth yn darparu cymorth ariannol i helpu pobl yng Nghymru i berchnogi eu cartref eu hunan, gyda'r cynlluniau wedi'u teilwra'n benodol i ddarparu cymorth i bobl mewn gwahanol amgylchiadau. Mae'r rhaglenni hyn yn cynnwys:

Cynllun sy'n rhoi'r cyfle i brynu cyfran o gartref a thalu rhent ar y gyfran sy'n weddill.

Cynllun sy'n darparu benthyciadau ecwiti a rennir ar gyfer cartrefi hyd at £300,000. Mae'r cynllun hwn ar gyfer pobl sy'n prynu cartref am y tro cyntaf ac yn symud tŷ ond mae rhaid iddynt gael blaendal sy'n 5% o werth yr eiddo.

Cynllun sy'n darparu benthyciadau ecwiti o rhwng 30% a 50% ar gyfer y rheiny sy'n bodloni meini prawf penodol i brynu eiddo.

Mae modd ateb holiadur i weld pa un o'r cynlluniau perchnogi cartref uchod sy'n addas i chi **drwy ddilyn y ddolen hon**.

Ceir mwy o fanylion am sut mae'r rhain yn gweithredu mewn siroedd gwahanol ynghyd a chynlluniau sydd yn bodoli mewn gwahanol siroedd ynghyd â chynlluniau sy'n bodoli mewn siroedd penodol yn yr adrannau unigol.

Rhentu a thai cymdeithasol

I wneud cais am fathau eraill o lety, gan gynnwys cartrefi a ddarperi gan asiantaethau tai cymdeithasol a thai cyngor, **dilynwch y ddolen hon i wefan Llywodraeth Cymru**.

Gwnewch eich ymchwil!

Mae dod o hyd i dŷ i'w brynu neu rentu yn gallu bod yn broses heriol, yn enwedig os ydych yn byw ymhell i ffwrdd. Gwnewch yn siŵr eich bod yn gwneud eich ymchwil wrth i chi chwilota, gan ddefnyddio'r cyngor sydd ar gael ar y we o ffynonellau dibynadwy. Mae gwefannau fel Money Saving Expert yn gallu bod yn adnodd gwerthfawr iawn – **fel y canllaw hwn am y 50 peth i edrych allan amdano wrth brynu tŷ**.

SWYDDI A CHYFLEOEDD GWAITH

Rhan hanfodol o symud yw dod o hyd i waith, mae'r rhan hon yn edrych ar y gwasanaethau sydd ar gael i chi i'ch helpu chi ffeindio'r swydd iawn.

Mae amrywiaeth o wefannau swyddi sy'n darparu gwybodaeth ynghylch swyddi gwag yng Nghymru. Ynghyd a'r gwefannau sy'n hysbysebu swyddi ledled y DU, mae safleoedd sy'n arbenigo wrth hysbysebu swyddi sydd wedi eu lleoli yng Nghymru ac sy'n aml â'r Gymraeg yn rhan hanfodol neu ddymunol ohonynt. Ymhlith y gwefannau hyn mae:

Mae'r gwefannau hyn yn ddefnyddiol iawn os ydych yn awyddus i weithio drwy gyfrwng y Gymraeg yn y sector cyhoeddus neu'r trydydd sector, ond mae cyfleoedd yn y sector preifat yn cael eu rhestru'n aml hefyd. Cofiwch fod nifer o swyddi bellach yn caniatáu gweithio o bell, neu swyddi hybrid sy'n rhannu amser

rhwng y swyddfa a'r cartref, ac felly nid oes o reidrwydd angen i chi gyfyngu eich chwilota i swyddi wedi'u lleoli yn ardaloedd ARFOR yn unig. Mae'r gwefannau hyn yn cael eu diweddarau'n aml, ac mae'n werth cadw golwg cyson arnynt i weld os oes yna swydd sy'n apelio ac yn cyd-fynd â'ch cryfderau yno. Mae nifer o'r gwefannau hyn yn cylchredeg cylchlythyr sydd â gwybodaeth am y swyddi diweddaraf sydd wedi eu rhestru – gall hyn fod yn ffordd dda o gadw golwg ar unrhyw swyddi sydd ar gael.

Am restr ehangach o wefannau swyddi, **dilynwch y ddolen hon i wefan Gyrfa Cymru.**

Prentisiaethau

Gallwch ganfod trosolwg manwl o faes prentisiaethau **drwy ddilyn y ddolen hon i wefan Llywodraeth Cymru**. I ddysgu mwy am brentisiaethau, y gwahanol fathau sydd ar gael ac ym mhle, dilynwch **y ddolen hon i wefan Gyrfa Cymru**.

Gallwch hefyd ganfod prentisiaeth wag yn eich ardal **drwy ddefnyddio teclyn chwilio Llywodraeth Cymru**.

Ar wefan Gyrfa Cymru, sy'n cael ei rhedeg gan Lywodraeth Cymru, mae canllawiau ar sut i greu CV ac ysgrifennu ceisiadau swydd. Mae adran ar gyfer swyddi i raddedigion a chynghor ar sut i ganfod swyddi sydd heb eu hysbysebu. Mae'r rhain yn adnoddau hynod o ddefnyddiol, felly peidiwch â bod ofn pori drwyddynt!

Os oes gennych ymholiad penodol ynghylch eich gyrfa neu brentisiaeth, gallwch gysylltu â Gyrfa Cymru yn uniongyrchol drwy ffonio 0800 0284844 neu drwy e-bostio post@gyrfacymru.llyw.cymru.

Mae Cynllun Profi, sy'n cael ei redeg gan Llwyddo'n Lleol, yn helpu i ddatblygu a gwella sgiliau byd gwaith a chyflogadwyedd pobl ifanc yn ardaloedd ARFOR. Unwaith i chi gofrestru fel defnyddiwr ar y wefan, mae modd derbyn:

- **Cyngor ar gyfweiliadau**
- **Help i adnabod sgiliau byd gwaith**
- **Cyfarwyddyd wrth ddarganfod cyfleoedd byd gwaith**
- **Cymorth wrth greu CV a cheisio am swyddi**

Cymorth Busnes

Mae sawl corff sy'n gallu darparu cymorth wrth ddatblygu, sefydlu a thyfu eich busnes yng Nghymru. Os ydych yn rhedeg eich busnes eich hun neu'n ystyried gwneud, gall y dolenni isod fod o gymorth:

ADDYSG A GOFAL PLANT

Ysgolion

Mae modd canfod ysgolion lleol i'r ardal yr ydych yn bwriadu symud iddi drwy ddilyn **y ddolen hon i wefan 'Fy Ysgol Leol' Llywodraeth Cymru**. Gallwch hefyd ddefnyddio'r wefan i ganfod manylion cyswllt ysgolion unigol ynghyd ag adroddiadau Estyn.

Colegau a Phrifysgolion yn ARFOR

Am restr o golegau yng Nghymru dilynwch y ddolen hon **i wefan Gyrfa Cymru**.

I ganfod gwybodaeth am brifysgolion yn rhanbarth ARFOR a'r cyrsiau maent yn eu cynnig dilynwch y dolenni isod:

-
-
-

Gofal plant

Mae nifer o raglenni ar gael i deuluoedd sydd â phlant ifanc yng Nghymru sy'n rhoi cymorth gyda chostau byw a chostau gofal plant. Gall y ddarpariaeth hon amrywio o ardal i ardal ac mae modd defnyddio'r **Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Lleol** i ganfod gwybodaeth am ofal plant yn eich ardal chi. Ceir mwy o wybodaeth am y sefyllfa ym mhob cyngor sir yn yr adrannau unigol. Dyma drosolwg o'r hyn sydd ar gael ar draws Cymru:

- **Cynnig Gofal Plant Cymru:** Mae Cynnig Gofal Plant Cymru yn darparu hyd at 30 awr o ofal plant am ddim yr wythnos i blant 3 a 4 mlwydd oed yng Nghymru. I ddysgu mwy ac i weld os ydych yn gymwys i wneud cais, **dilynwch y ddolen hon i wefan Llywodraeth Cymru**.

- **Credyd Cynhwysol:** Os ydych yn derbyn Credyd Cynhwysol gallwch hawlio hyd at 85% o gostau gofal plant yn ôl. Gall rhieni sy'n gweithio hefyd dderbyn cymorth tuag at gostau byw. I ddysgu mwy **dilynwch y ddolen hon**.
- **Gofal plant di-dreth:** Gall hyn helpu gyda chostau gofal plant. Darganfyddwch a ydych yn **gymwys i dderbyn cymorth yma**.
- **Cefnogaeth i fyfyrwyr:** Mae modd i fyfyrwyr israddedig dderbyn grant gofal plant. Gallwch fynd i wefan Cyllid Myfyrwyr Cymru i ddysgu mwy **ac i wirio os ydych chi'n gymwys**.
- **Credydau Gofal Plant ar gyfer Oedolion Penodedig:** Gall pobl sydd dros 16 hyd at oedran pensiwn y wladwriaeth wneud cais am Credydau Yswiriant Gwladol os ydynt yn gofalu am blentyn o dan 12 oed. Gallwch ddysgu mwy **drwy ddilyn y ddolen hon**.
- **Rhaglen Dechrau'n Deg:** Mae rhaglen Dechrau'n Deg yn rhaglen sy'n helpu teuluoedd sydd â phlant o dan 4 mlwydd oed mewn ardaloedd difreintiedig yng Nghymru drwy ddarparu amryw o wasanaethau gofal ac iechyd. Mae eich cymhwysedd yn ddibynnol ar eich cod post. I ddysgu mwy am y rhaglen **dilynwch y ddolen hon**. Gallwch ddysgu mwy am sut mae rhaglen Dechrau'n Deg yn cael ei gweithredu ym mhob un o gynghorau sir ARFOR yn yr adrannau isod.

IECHYD A GOFAL

Mae modd cael trosolwg o'r gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol sydd ar gael yng Nghymru drwy **ymweld â gwefan Llywodraeth Cymru**. Mae tudalen '**Gwasanaethau yn agos atoch chi**' GIG Cymru yn adnodd hynod ddefnyddiol er mwyn canfod y gwasanaethau sydd ar gael yn eich ardal. Gallwch ei defnyddio i ganfod gwybodaeth am:

-
-
-
-

Ynghyd â'r ystod eang o wasanaethau eraill y mae'r GIG yn ei gynnig yng Nghymru.

Cofrestru gyda meddyg teulu

I gofrestru gyda meddyg teulu yng Nghymru mae angen llenwi a dychwelyd ffurflen GMS 1. Mae'r rhain ar gael yn uniongyrchol ar bapur o'r feddygfa yr ydych yn bwriadu ymuno â hi neu drwy ei gwefan. Gallwch ganfod mwy o wybodaeth am y broses **drwy ddilyn y ddolen hon i wefan GIG Cymru**.

Cofrestru gyda deintydd y GIG

Mae modd cofrestru gyda deintydd y GIG yng Nghymru drwy'r Porth Mynediad Deintyddol. Gallwch ddysgu mwy am hyn **drwy ddilyn y ddolen hon i wefan GIG Cymru**.

Anabledd Cymru

Anabledd Cymru yw cymdeithas genedlaethol Sefydliadau Pobl Anabl yng Nghymru, sy'n ymdrechu i sicrhau hawliau, cydraddoldeb ac annibyniaeth pobl anabl. Gallwch ddysgu mwy am y **cymorth sydd ar gael i bobl anabl drwy ddilyn y ddolen hon i'r wefan**.

Dewis Cymru

Mae Dewis Cymru yn gofrestr o'r gwasanaethau lleol a chenedlaethol sydd ar gael yng Nghymru. Os ydych yn chwilio am unrhyw wasanaeth penodol, mae hwn yn lle gwyh i ddechrau ac yn adnodd pwerus iawn. Gallwch ddysgu mwy a dechrau edrych am yr hyn sydd ei angen arnoch **drwy ddilyn y ddolen hon**.

Cyngor ar Bopeth

Drwy **ddilyn y ddolen hon i wefan Cyngor ar Bopeth** (*Citizen's Advice*) gallwch ganfod gwybodaeth a chyngor ynghylch iechyd, budd-daliadau, gwaith, dyled ac arian a nifer o feysydd eraill hefyd.

Mwy nag iechyd a gofal

Mae'r gwefannau isod yn darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth am iechyd a gofal ac ynghylch ystod o bynciau eraill.

DIGWYDDIADAU CYMDEITHASOL A'R IAITH GYMRAEG

Dysgu Cymraeg

Os ydych chi neu rywun ar eich aelwyd eisiau dysgu neu wella eich sgiliau Cymraeg, mae nifer o wasanaethau a chysiau ar gael i helpu.

Cysiau **Dysgu Cymraeg** yw'r cysiau safonol cenedlaethol ar gyfer dysgu'r iaith. Mae cysiau ar gael i bob gallu, ac fe allwch ganfod cysiau lleol **drwy ddilyn y ddolen hon**. Gallwch ganfod **adnoddau am ddim ar gyfer holl gysiau Dysgu Cymraeg yma**.

Ynghyd â chysiau ffurfiol sy'n darparu cymwysterau fel rhai Dysgu Cymraeg mae apiau a chysiau gan ddarparwyr eraill fel **Say Something in Welsh** neu **Gwrs Cymraeg Duolingo**.

Mae gwefan Lingo 360, sy'n cael ei rhedeg gan Golwg yn darparu erthyglau addas i ddysgwyr **er mwyn eich helpu gyda'ch darllen**.

Diwylliant a digwyddiadau

Mae cyfoeth o ddigwyddiadau, gwyliau, gigiau, cyngherddau, perfformiadau, sioeau wedi eu rhestru yma, er ceir mwy o wybodaeth am ganolfannau diwylliannol lleol yn yr adrannau unigol. Yr hyn sy'n bwysig yw chwilio a chadw golwg ar yr hyn sy'n digwydd yn lleol i'ch ardal chi – gan ganolbwyntio ar eich diddordebau. Mae papurau bro, grwpiau Facebook a chadw golwg ar y cyfryngau cymdeithasol yn ffyrdd gwych o ddeall yr hyn sy'n digwydd yn eich milltir sgwâr.

Sut i wybod beth sy'n digwydd? Ambell wefan i helpu:

Mentrau Iaith

Mae'r **Mentrau Iaith** ledled Cymru yn hynod weithgar wrth drefnu digwyddiadau a gweithgareddau Cymraeg eu hiaith o bob math i bob oedran. O gyrsiau nos i gigiau, mae'n debygol y bydd rhywbeth at ddant pawb. Os ydych chi eisiau cwrdd â phobl a chael hwyl, mae hwn yn lle da i ddechrau. Mae modd canfod calendr o holl ddigwyddiadau'r Mentrau Iaith ar hyd a lled Cymru **drwy ddilyn y ddolen hon**.

Awni?

Lansiwyd Awni yn Ionawr 2025 fel platfform er mwyn arddangos yr holl gigiau Cymraeg sy'n cael eu cynnal ar hyd a lled Cymru. Gallwch ddefnyddio'r map i bori a darganfod beth sy'n digwydd yn eich ardal chi mewn modd hwylus a hygyrch. Canfyddwch y map a dysgwch fwy ar **wefan Awni** neu dilynwch eu **cyfrif Instagram** am y newyddion diweddaraf.

Bro360

Mae **gwefan Bro360** yn rhwydwaith o wefannau bro sy'n cael ei rhedeg gan gwmni Golwg. Gan ganolbwyntio ar y gogledd a'r gorllewin, hwn yw'r lle delfrydol i ddysgu mwy am eich ardal os ydych yn symud yn ôl i ARFOR.

AM

Lansiwyd AM yn 2020 gan gwmni Pyst yn dilyn nawdd gan Lywodraeth Cymru. Mae AM yn blatfform aml gyfrwng sy'n arddangos cynnwys Cymraeg o bob math. Mae'n agored hefyd, sy'n golygu bod modd i unrhyw un sy'n creu'n ddiwylliannol neu'n greadigol i gael sianel. Dysgwch fwy **drwy ymweld â'r wefan**.

CEREDIGION

Os ydych yn dychwelyd i Geredigion neu'n symud yno am y tro cyntaf, mae'n werth ymgyswrtio â gwefan Cyngor Sir Ceredigion er mwyn dod i ddeall yr holl wasanaethau a'r cymorth mae'r Cyngor yn eu darparu. Mae'r ddogfen Croeso i Geredigion a baratowyd gan y Cyngor hefyd yn fan cychwyn da.

TAI

Dros y degawdau diwethaf mae rhai ardaloedd o Geredigion wedi gweld cynnydd yn y niferoedd o ail gartrefi a chynnydd sylweddol mewn prisiau tai mewn rhai mannau. Mae hyn wedi arwain at brinder tai mewn rhai ardaloedd a chymunedau ble mae bobl leol yn ei chael hi'n anodd canfod cartref sy'n ateb eu gofynion.

Yn ôl **Mynegai Prisiau Tai Principality**, y prisiau tai cyfartalog yn ôl mathau o eiddo Ceredigion yw:

£322,936
am dŷ ar
wahân

£203,985
am dŷ
pâr

£191,311
am dŷ
teras

£187,331
am fflat

Strategaeth Tai Lleol

Mae Strategaeth Tai Lleol Cyngor Ceredigion yn amlinellu gweledigaeth a chynlluniau'r Cyngor ar gyfer tai yn yr ardal o 2023 hyd at 2028. Yn ogystal â chydabod rôl tai wrth ddylanwadu ar iechyd a lles unigolion, mae'r strategaeth hefyd yn ystyried goblygiadau polisi tai ar ddiwylliant a'r iaith Gymraeg. Mae'r ddogfen yn pennu blaenoriaethau allweddol i'r Cyngor eu dilyn, gan gynnwys:

- Darparu tai sy'n ateb anghenion cymunedau yng Ngheredigion
- Sicrhau bod trigolion Ceredigion yn byw mewn llety addas a chynaliadwy, o ansawdd da
- Sicrhau bod digartrefedd yn ddigwyddiad prin, byr, nad yw'n digwydd eto
- Darparu cymorth amserol a phriodol i gynnal byw'n annibynnol

Noda'r Strategaeth fodolaeth Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg Llywodraeth Cymru gan ddatgan y bydd y Strategaeth Dai yn parhau i fod yn ymwybodol o'r cynllun hwn gan hefyd gefnogi Strategaeth Iaith Ceredigion 2023-2028. I ddysgu mwy am y strategaeth 'Tai i bawb' **dilynwch y ddolen hon**. I ddarllen y ddogfen yn ei chyfanrwydd ar ffurf PDF **dilynwch y ddolen hon**.

Premiwm Treth Cyngor ar ail gartrefi a thai gwag

Ym mis Ebrill 2023, **cynyddodd Llywodraeth Cymru'r premiwm uchaf posibl** y gall awdurdodau lleol ei godi ar ail gartrefi i 300%. Mae hyn yn golygu fod gan gynghorau sir y grym i godi tair gwaith yr hyn y mae perchnogion ail gartrefi ei dalu mewn treth cyngor na phe baent yn byw yna'n barhaol. Cyn y cam hwn yr uchafswm posibl roedd awdurdodau lleol yn gallu ei codi oedd premiwm o 100%.

Ers mis Ebrill 2024 mae Cyngor Ceredigion wedi bod gosod cyfraddau uwch ar eiddo gwag hir dymor ac ail gartrefi. Diffinnir tai gwag neu 'annedd wag hirdymor' yn dŷ sydd wedi bod yn wag am flwyddyn, heb ei ddefnyddio a heb ei ddodrefnu'n sylweddol. Mae Cyngor Ceredigion yn codi premiwm o 100% ar dai gwag sydd wedi bod yn wag ers hyd at 5 mlynedd, 150% ar dai sydd wedi bod yn wag am hyd at 10 mlynedd a 200% ar dai sydd wedi bod yn wag ers dros 10 mlynedd.

Gosodwyd premiwm o 100% ar dreth cyngor ail gartrefi yng Ngheredigion o fis Ebrill 2024, bydd yn cael ei gynyddu i 150% o Ebrill 1af 2025. Mae eithriadau yn eu lle ar gyfer tai sydd ar y farchnad i'w gwerthu neu eu rhentu (hyd at 12 mis), annedd sy'n rhan o dŷ mwy, aelodau o'r lluoedd arfog ac unigolion sy'n bodloni amryw o feini prawf eraill. I ganfod mwy o wybodaeth ynghylch polisïau tai gwag ac ail gartrefi Cyngor Ceredigion, **dilynwch y ddolen hon**.

CYMORTH

Y Cynllun Tai Gwag

Mae'r Cynllun Tai Gwag yn rhaglen sy'n cael ei hariannu gan Lywodraeth Cymru a'i gweinyddu drwy awdurdodau lleol ym mhob rhan o Gymru i annog perchnogion tai i ddod â thai gwag yn ôl i ddefnydd llawn amser. Mae'r cynllun yn darparu benthyciadau di-log o hyd at £25,000 i berchnogion tai i wella cyflwr ac adnewyddu eu tai fel eu bod yn gallu cael eu defnyddio drwy eu rhentu neu eu gwerthu ymlaen. Mae modd i Gyngor Ceredigion roi cymorth a chynghor pellach i chi ynghylch y cynllun gan gynnwys:

- Cyngor ar ba waith angenrheidiol sydd angen ei wneud er mwyn sicrhau fod modd i rywun fyw yn y tŷ
- Cyngor ar y ffordd orau i drefnu'r gwaith hwn
- Help i ganfod tenantiaid ar gyfer yr eiddo
- Cymorth wrth werthu'r tŷ
- Llythyr i gefnogi cais i dalu cyfradd is o DAW ar unrhyw waith a wnaed (os yw'r tŷ wedi bod yn wag am dros 2 flynedd, gostyngir TAW i 5%).

I ddysgu mwy am y rhaglen, a'r hyn sydd angen ei sicrhau er mwyn bod yn gymwys ar gyfer benthyciad, [dilynwch y ddolen hon i wefan Llywodraeth Cymru](#). Gallwch gysylltu â Swyddog Eiddo Gwag Cyngor Ceredigion i drafod ymhellach drwy ffonio 01545 570881 neu drwy e-bostio tai@ceredigion.gov.uk.

Y Cynllun Tai Cymunedol - Rhannu Ecwiti

Mae'r Cynllun Tai Cymunedol yn bolisi cenedlaethol wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru sy'n cael ei weithredu gan bob Cyngor Sir yng Nghymru. Fel ym mhob sir arall, amcan Cynllun Tai Cymunedol Cyngor Sir Ceredigion yw cefnogi unigolion a theuluoedd i fod yn berchen ar eu tai eu hunain drwy gynllun rhannu ecwiti gyda'r Cyngor.

Mae'r Cyngor yn darparu amrywiaeth o fenthyciadau a rhaglenni rhannu ecwiti i bobl, sy'n amrywio yn ôl anghenion a chyllid gwahanol unigolion. Nod y cynllun yw cynorthwyo pobl sydd â chynlon cyfyngedig i brynu tŷ y bydd y Cyngor yn eiddo ar gyfran ohono hyd nes bod y ddyled i'r Cyngor yn cael ei had-dalu.

Mae'r cynllun yn cynnwys benthyciadau i brynu eiddo i fyw ynddo o hyd at 20% o bris prynu eiddo hyd at uchafswm o £300,000 a benthyciadau eiddo gwag o 40% o bris prynu eiddo hyd at uchafswm o £300,000. Mae modd defnyddio'r cynllun cyfranddaliadau ecwiti ochr yn ochr â'r grant [Benthyciadau Gwella Cartrefi](#) a'r [Cynllun Grantiau Cartrefi Gwag Cenedlaethol](#) i drosglwyddo'r eiddo i lawn ddefnydd os bodlonir y meini prawf ar gyfer pob un. Mae modd [dysgu mwy am y cynllun yma](#), ac am [delerau'r cynllun drwy ddilyn y ddolen hon](#).

Gwybodaeth Bellach

I ddysgu mwy am gynlluniau tai Cyngor Sir Ceredigion ewch [i dudalen we Adran Tai'r Cyngor](#).

Gwerthwyr tai yng Ngheredigion:

→	→
→	→
→	→
→	→
→	→

SWYDDI A CHYFLEOEDD GWAITH

Mae amrywiaeth helaeth o swyddi mewn nifer o sectorau yng Ngheredigion ac mae'n lle gwych i ddechrau a datblygu gyrfa neu sefydlu a thyfu busnes. Yn yr adran hon ceir gwybodaeth am swyddi yn yr ardal a dolenni defnyddiol i chi ddechrau edrych am swydd.

Adran Swyddi a Gyrfaedd Cyngor Sir Ceredigion

Mae **Adran Swyddi a Gyrfaedd y Cyngor** yn lle da i ddechrau wrth edrych am waith a chymorth i hyfforddi a ffeindio gwaith. Yno gallwch ganfod gwybodaeth am wasanaeth Cymorth Cyflogadwyedd Ceredigion, gall eich helpu chi i ganfod swydd os ydych yn chwilio am waith. Maent yn darparu gwasanaethau mentora ar draws Ceredigion i'r rheiny dros 16 sy'n chwilio am waith. Gallent eich helpu drwy gynnig:

- Sesiynau mentora un-i-un i'ch helpu chi greu llwybr cyflogadwyedd, ysgrifennu CV, cymorth wrth wneud cais am swydd, a chynghor ar sut i ymdopi â chyfweiliadau
- Cymorth ymarferol i fagu hyder ac i feithrin cymhwysedd ar gyfer swyddi
- Cefnogaeth i ddatblygu sgiliau a'r hyn sydd ei angen er mwyn eich gwneud yn gyflogadwy
- Cymwysterau neu ardystiad sy'n berthnasol i waith
- Help i gael profiad gwaith, gwneud gwaith gwirfoddol a threialon gwaith

Am fwy o wybodaeth am yr hyn y gallent gynnig, **dilynwch y ddolen hon i wefan y Cyngor**.

Gweithio gyda'r Cyngor

Mae **gwefan gyrfaedd y Cyngor** yn rhestru'r holl gyfleoedd gwaith sydd gan y Cyngor i'w cynnig gydag amrywiaeth eang o swyddi gwahanol ar gael.

Grantiau

Os ydych yn rhedeg busnes neu'n ystyried sefydlu un newydd, mae'n werth edrych ar y cyfleoedd cyllid sydd ar gael drwy **ymweld â thudalen cyllid a grantiau'r Cyngor** er mwyn gweld pa gymorth sydd ar gael.

Cynnal y Cardi

Mae Cynnal y Cardi yn bartneriaeth economaidd leol sy'n dod ag amryw o randdeiliad ynghyd i gynghori Cyngor Sir Ceredigion ac i gefnogi trigolion, cymunedau a busnesau yn yr ardal. I ddysgu mwy am y fenter, **dilynwch y ddolen hon i'r wefan.**

Cyflogaeth a chymorth ELITE

Mae ELITE yn darparu cefnogaeth wedi ei theilwra i unigolion ag anableddau neu anawsterau er mwyn eu helpu i gael a chadw gwaith. **Dysgwch fwy yma.**

SBARC Ceredigion

Rhaglen arbennig ar gyfer entrepreneuriaid Ceredigion, sy'n helpu i ddatblygu sgiliau mentergarwch ac arweinyddiaeth. Dysgwch fwy am y rhaglen **fan hyn.**

Rhai o gyflogwyr Ceredigion

ADDYSG A GOFAL PLANT

Addysg

Fel y nodwyd yn **Adran 2** mae modd canfod ysgolion lleol i'r ardal yr ydych yn bwriadu symud iddi drwy ddilyn **y ddolen hon i wefan 'Fy Ysgol Leol' Llywodraeth Cymru**. Gallwch hefyd ddefnyddio'r wefan i ganfod manylion cyswllt ysgolion unigol ynghyd ag adroddiadau Estyn.

Mae modd canfod gwybodaeth ynghylch ysgolion a dysgu yng Ngheredigion drwy **ymweld â gwefan Cyngor Sir Ceredigion**. Yno gallwch ganfod manylion ynghylch:

→

→ a

→

→

→

→

→

→

Gofal plant

Mae'r ddarpariaeth gofal plant sydd ar gael i chi'n amrywio o ardal i ardal. Ffordd dda o ddarganfod pa wasanaethau sydd ar gael i chi yw defnyddio'r **Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Lleol** gan Lywodraeth Cymru i ganfod gwybodaeth am ofal plant yn eich ardal chi.

I ganfod gwybodaeth am y cymorth sydd ar gael i blant, pobl ifanc a theuluoedd, **dilynwch y ddolen hon i wefan Cyngor Sir Ceredigion**. Yno gallwch ganfod manylion ynghylch:

→

→

→

→

→

Canolfannau iaith

Mae gan Geredigion ganolfannau trochi iaith ar gyfer plant sy'n symud i'r ardal sydd am dderbyn addysg Gymraeg ond nad ydynt yn rhugl yn yr iaith. Mae tair canolfan iaith o'r math hwn yng Ngheredigion. **Canolfan y Castell** sy'n gwasanaethu ardaloedd Aberteifi a Llandysul, **Canolfan y Felin** sy'n gwasanaethu Llambled, Tregaron ac Aberaeron a **Canolfan Penweddig** sy'n gwasanaethu ardal Aberystwyth. Gallwch ddysgu mwy drwy ymweld â **gwefan Canolfannau Iaith Ceredigion**.

Tu allan i'r ysgol

Mae lluo o weithgareddau a digwyddiadau'n cael eu trefnu i blant a phobl ifanc yng Ngheredigion. Mae'r **Mentrau Iaith, yr Urdd** a'r **Clybiau Ffermwyr Ifanc** yn cynnig ystod eang o brofiadau i blant gael cymdeithasu a chwrdd â ffrindiau newydd drwy gyfrwng y Gymraeg.

- **Cered - Menter Iaith Ceredigion:** Darparu gweithgareddau, gwybodaeth, cyngor ac arweiniad er mwyn cynnal a datblygu'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith gymunedol hyfyw yng Ngheredigion.
- **Yr Urdd yng Ngheredigion:** Gwefan yr Urdd yng Ngheredigion. Mae 98% o holl ysgolion Ceredigion yn cymryd rhan mewn o leiaf un elfen o waith yr Urdd bob blwyddyn.
- **Clybiau Ffermwyr Ifanc Ceredigion:** Mae 19 o glybiau ffermwyr ifanc yng Ngheredigion, dros 700 o aelodau gyda'r mwyafrif yn cwrdd yn wythnosol.

- **Gwasanaeth Ieuenctid Ceredigion:** Cwrdd yn wythnosol ym Mhenparcau, Aberaeron, Aberteifi a Llambled.
- **Menter Gwyddoniaeth MAWR:** Gweithgareddau gwyddoniaeth hwyllog i blant ysgol gynradd.
- **Theatr Felinfach:** Mae Theatr Felinfach yn trefnu sesiynau drama i blant a phobl ifanc o bob oedran.
- **Area 43:** Helpu a chefnogi pobl ifanc yng Ngheredigion a thu hwnt.

IECHYD A GOFAL

Fel y nodwyd yn **Adran 2**, y ffordd orau o ddod o hyd i wybodaeth am y ddarpariaeth iechyd yn eich ardal yw drwy dudalen '**Gwasanaethau yn agos atoch chi**' GIG Cymru. Mae hwn yn fan cychwyn gwybodaeth wrth fynd ati i asesu'r gwasanaethau sydd ar gael yng Ngheredigion a thu hwnt.

Gofal Cymdeithasol

Mae **adran gofal cymdeithasol a lles gwefan Cyngor Sir Ceredigion** yn adnodd da iawn ar gyfer gwybodaeth ynghylch gwasanaethau yn y sir. Yno gallwch ganfod gwybodaeth ynghylch holl wasanaethau gofal a lles y Cyngor gan gynnwys:

-
-
-
-
-
-

Canolfannau Lles

Mae creu Canolfannau Lles yn elfen allweddol o Strategaeth Gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion 2022-2027 a'i Strategaeth Gydol Oes a Llesiant. Mae gan yr awdurdod lleol uchelgais i greu Canolfannau Lles yng ngogledd, canol a de'r sir.

Mae Canolfannau Lles yn darparu ystod eang o wasanaethau sy'n ystyried ac yn gwella agweddau llesiant corfforol, meddyliol a chymdeithasol unigolyn. Drwy ddarparu'r gwasanaethau hyn i breswylwyr yn eu cymunedau, nod y Cyngor yw sicrhau eu bod yn cael cymorth cyn gynted â phosibl, a fydd yn atal achosion rhag gwaethgu i wasanaethau statudol. Am fwy o wybodaeth **dilynwch y ddolen hon**.

Canolfannau hamdden

Mae chwe Chanolfan Hamdden yng Ngheredigion sydd naill ai'n cael eu rhedeg neu eu cefnogi gan y Cyngor sy'n cynnig amrywiaeth o weithgareddau a chyfleusterau i bobl o bob oed:

-
-
-
-
-
-
-

Am fwy o wybodaeth am y canolfannau hyn a'r hyn maent yn ei gynnig, **ewch i wefan Ceredigion Actif**.

DIGWYDDIADAU CYMDEITHASOL A'R IAITH GYMRAEG

Mae Ceredigion yn ardal ag iddi fywyd cymdeithasol bywiog, diwylliant ffyniannus gyda'r Gymraeg yn rhan bwysig ohoni a digon o weithgareddau o bob math i ddiddanu pobl o bob oedran.

Mae tudalen gwe **Darganfod Ceredigion** y Cyngor Sir yn lle da i ddechrau edrych am bob math o bethau i'w gwneud a'u gweld yn lleol.

Dyma restr o ddolenni o atyniadau a gweithgareddau yng Ngheredigion i chi fwrw golwg arni:

Cyffredinol

→

→

Celfyddydau

→

→

→

→

→

Clybiau Chwaraeon

I ganfod pa glybiau ac adnoddau chwaraeon sydd ar gael yn yr ardal, dilynwch y dolenni isod i ffeindio rhestr gyflawn:

→

→

→

→

→

Atyniadau a Gweithgareddau

→

→

→

→

→

Mentrau Cymunedol

→

llwyddonlleol2050.cymru

LLWYDDO'N
LLEOL 2050

ARFOR
CREU GWAITH - CEFNOGI'R IAITH

Ariennir gan
Lywodraeth Cymru
Funded by
Welsh Government